

Ecz. Mustafa DEMİR
Ankara Eczacı Odası Bşk.

bakış

"Gelişmiş" kapitalist ülkeler 1900'lü yıllarda içine düştükleri ekonomik krizlerini I. Ve 2. Dünya savaşlarındaki oynadıkları rollerle çözmeye çalışmışlardı. 2. Dünya savaşı sonrasında Avrupa'nın yıkımı ve harabe haline gelişi, ekonominin yeniden canlanabilmesi için bütün sektörlerde ciddi boyutlarda yatırım yapılmasını gerekli hale getirmişti.

Kapitalist sistem 1970'lerden bu yana sürekli bir ekonomik kriz içindedir. Dünyanın genel konjonktürü bu krizi I. Ve 2. Dünya savaşlarına benzer bir şekilde çözmeye uygun konumda değildir. Bu nedenle zaman zaman uluslar arasındaki geçmişten beri gelen olumsuzlukları dinsel, etniksel, tarihsel (gerçekte ise ekonomik) çatışmaları alevlendirip bölgesel savaşlar çıkmasına neden olsa da bu "küçük ölçekli" "düşük yoğunluklu" savaşlar

Uzun süren savaş yılları boyunca savaştan iyice bunalmış olan kitleler artık rahatlık ve mutluluk beklentileriyle yaşam düzeylerinde artış talep etmeye başlamışlardı. "Sosyal Devlet" kavramı böyle bir dönemde en temel istem haline dönüşmüştü. Bu istem sağlık ve eğitim başta olmak üzere tüm sosyal güvenlik sistemlerinde devlet hizmetinin yaygınlaşması ve çalışan kesim için en azından asgari düzeyde sağlanması, standardize edilmesi düşüncesini içeriyordu. Sağlık ve eğitimin yanı sıra ulusal nitelik taşıyan enerji, ulaşım, adalet, haberleşme ve para politikalarında devletin yönetilenler lehine müdahaleci ve yönlendirici olmasını da gerekli kılıyordu.

kapitalizmin var olan sıkıntısını gidermeye yetmemektedir.

İşte bu nedenlerle ekonomik ve siyasal güçlenmeyle dünyayı yönlendiren (özellikle bugünkü tek kutuplu konumda) kapitalist ülkeler yeni bir yol izleyip globalleşme adı altında, uyguladıkları yeni politikalarla yeni bir yapılanmaya gitmek durumunda kalmışlardır. Bu yeni yapılanma ile tüm ülkelerin ekonomik, siyasi, askeri, kültürel yapılarını, politikalarını da globalleştirmeye ve sistemlerine tabi kılmaya çalışmaktadırlar.

Bu koşullarda övgüyle sözü edilen "sosyal devlet" bugüne gelindiğinde yine aynı kesimler tarafından kapitalist gelişmenin önünde bir engel olarak görülmektedir.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yapılarında ki zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul kılan ekonomik ilişkiler bu kez de dünya ölçeğinde zengin ve yoksul ülkeler arasındaki ilişkiler için söz konusudur. Ve globalleşme olgusu ile birlikte zengin ve yoksul ülkeler arasında zaten var olan uçurum daha da derinleşecektir.

2. Dünya Savaşı sonrasında Avrupada yapılanılmasına çalışılan "sosyal devlet" kavramı doğaldır ki, bizim gibi ülkelerde de düşünce ve eylem olarak karşılığını bulmuştu. 224 sayılı "Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi" ile ilgili kanun bu etkileşimin bir sonucudur. Ama yine biliniyor ki, bilinçli izlenen politikalar sonucu hiç bir zaman tam anlamıyla yaşama geçirilmemiş ve sonuç olarak ta sağlık sorunlarının katlanarak bu güne gelmesine neden olmuştur.

Sermayenin globalleşme rüzgarı uluslararası yayılımında, kendine bağımlı ülkelerin siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik hayatında; diğer bir deyişle alt ve üst yapı kurumlarında yeni biçimleri dayatmaktadır. Bunu gerçekleştirebilmek için de bu ülkelerde gerekli gördüğü; toplumun tüm kurumlarını temelinden sarsacak her türlü değişikliği yapısal uyum adı altında gündeme getirmektedir.

Bu durum ise gelişmekte olan ülkelerin yapısında değişik boyutlarda çözümlere neden olduğu gibi, ülke ekonomilerinin altüst olmasına ve bizde olduğu gibi üretimden tamamen koparak; bir tüketim toplumu yaratılmasına, öz kaynaklarımızın kullanılmasına, tarım ve havvancılığın gerilemesine, Kaynakların yağmalanmasına, özelleştirmeler sayesinde işsizliğin katlanarak artmasına ve iğneden ipliğe ithalata yönelik (ve tabii ki bütünüyle dışa bağımlı) bir ekonomik yaşama götürmektedir.

Globalleşmenin bizim gibi ülkelerde direkt ve indirekt etkileri söz konusudur. Halkı direkt olarak etkileyen konulardan biri de özelleştirmedir.

Özelleştirme; uygulanan yanlış politikalarla maliyetleri artmış ve kambur haline getirilmiş işletmelerin özel şirketlere devredilmesi olgusudur. Ve özelleştirilmesi düşünülen işletmeler gerçekte izlenebilecek doğru politikalarla devlete karlılığı olan işletmelerdir. Ama zaman içinde kadrolarının şişirilmesi ve uygulanan ücret politikaları ile bugünkü konuma getirilmişlerdir. Devletin bu en temel hizmet alanlarından çekilerek; bu işletmelerin özel şirketlere devredilmesiyle-özel şirketlerin hizmet öncelikli değil kar öncelikli olması nedeniyle-ürünlerin maliyetleri yükselecek bu da direkt olarak halka yansıyacaktır. Böylece işletmelerin özelleştirilmesinden dolayı işten çıkarılan kesim bu kez de özelleştirilen işletmelerin ürettiği ürünlere eskisinden daha fazla ödeyerek sahip olacaktır.

Özelleştirmeden en çok etkilenen sektörler sağlık, sosyal hizmetler, eğitim, adalet, enerji, ulaştırma, haberleşme, madencilik vb. hizmetlerdir. Bunlar aynı zamanda ülkenin stratejik candamarları olan hizmet kollarıdır. Ve yine bu hizmetler "sosyal devlet"in sağlıklı bir toplumu oluşturmasında, bağımsızlığını korumasında önemli parametrelerdir.

Ülkemizde yıllardır koruyucu sağlık hizmetleri yerine tedavi edici sağlık hizmetlerine ağırlık verilmesi, zaten sağlıksız hale getirilen bu yapılanmayı özelleştirme çabaları ile daha olumsuz bir noktaya götürmekte ve sağlık hizmetinin sunumundaki eşitsizliği daha da arttırmaktadır.

Sağlıkta özelleştirme, bir yandan temel sağlık hizmetlerine genel bütçeden ayrılan ve dünya ortala-

masının çok altında olan payın daha da küçülmesini getirirken, diğer yandan da devlete ait olan ve işleyen sağlık kuruluşlarının özele devredilerek parası olanın faydalanabileceği işletmeler haline getirecektir. Sağlık, devlet tarafından güvenceye alınması gereken ve birey için doğuştan kazanılmış bir hak olma özelliğini yitirecek, geniş halk kitleleri temel sağlık hizmetlerine erişebilme olanağından yoksun kalacaklardır. Ve "sosyal devlet" in en temel bileşenleri olan alanlar devredilecekleri şirketler için yalnızca kar getiren işletmeler olacaktır. Sonuç olarak da uzun yıllar boyunca emekçilerin vergi ve çabalarıyla oluşturulan ve yürütülen kurumlar onları yaratan kesimlere yabancılaşacak ve uluslararası sermaye sahiplerine kar ve yalnızca kar amacıyla devredilecektir.

Şubat 2001 ekonomik krizi ülkemizi belki de varoluşundan bugüne dek en sıkıntılı günlerine getirdi. Bu kriz de elbetteki dünya kapitalist sisteminin genel krizinin bir parçası. Ama bu krizden tüm ülkeler bizim etkilendiğimiz boyutta etkilenmedi. Çünkü, ülkeyi yönetenlerin yarım asırdır uyguladıkları ekonomik politikalar; üretimden kopuk tüketimi teşvik edici yanlış politikalar, yanlış yapılan yatırımlar, kayırmacılık, şişirilen KİT kadroları, haksız olarak verilen ve geri ödenemeyen krediler, teşvikler, yolsuzlukların en umulmadık kurumlara ve en üst seviyedeki yöneticilere dek uzanması, eğitime yeterli önem ve desteğin verilmemesi; ülke kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmaması, denetim mekanizmalarının işletilmemesi, ARGE çalışmalarına yeterli payın ayrılmaması nedeniyle dış ticaretin olumsuz etkilenmesi, ihracat yerine ithalat ağırlıklı bir ekonominin yerleşmesine ve devletin dış borç yükünün artmasına neden olmuştur. Ayrıca ulusal kaynakların siyasilerce ve bürokratlarca çıkar amaçlı kullanılmasından dolayı devletin iç borç yükü de artarak dengeler altüst olmuştur. Bütün bunlara yıllardır süren "düşük yoğunluklu savaş" ve diğer savunma harcamaları da eklendiğinde ekonomik tablonun bugünkü hali kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bu ekonomik krizden sonra dış finans çevrelerinden alınmak istenen borç için ülkemizdeki engel yasaların değiştirilmesi şart koşulmuştur. Bu çerçevede Merkez Bankasının yasında yapılmak istenen deği-

şiklikler; Türkiye'nin para politikasında da ulusal ekonomi yerine uluslararası finans çevrelerini etkili kılcaktır. Bu ise ulusal egemenliğin kullanımı konusunda duyarlı çevreleri kaygılandırmaktadır.

Bugüne gelindiğinde; bu ekonomik olumsuzluklar eczacılık sektörüne de son derece sıkıntılı bir dönemi yaşatmaktadır. Böyle bir kriz olgusu ilaç alanında çok daha belirgin hale gelmektedir. Çünkü ilaç sektörü % 95 oranında dışa bağımlıdır. Ekonomideki bu ciddi sarsıntı öncelikle ithal kalemlerde olmak üzere depoların bütün ilaçlarda vadeleri düşürmesini, dolayısıyla peşin kalemleri arttırmasını gündeme getirmiştir.

Bugün Türkiye'de ilacın % 80'i geri ödeme kapsamındadır. Bu geri ödemelerdeki aksama ile birlikte eczacılar ikili bir kısıkağa girmişlerdir.

Başkentimiz içerdiği nüfus özelliği ile memur kentidir. Bu nedenle ekonomik krizi en fazla hisseden kentlerimizin başında gelmektedir. Ve doğaldır ki mesleğimiz de bu durumdan hissesine düşeni yaşamaktadır.

Nitekim içinde olduğumuz ayın ikinci haftasında 10'a yakın eczane ekonomik kriz nedeniyle kapanmak zorunda kalmıştır. İthal ilaç sıkıntısı gün geçtikçe büyümektedir. Ödeme sıkıntısı olan kurumların bakmakla

yükümlü olduğu kişiler, tedbir alınmadığı durumda bu ilaçları temin edemez duruma düşeceklerdir.

Enflasyonun bu derece yükseldiği, maaşlarda artışın olmadığı ya da çok komik düzeylerde olduğu ve yarıyımsal tüketim maddelerinin fiyatlarındaki çok sık artışlar herşeyden önce beden sağlığı bozulan yoksul kesimin ruh sağlığını da bozmakta ve toplum ağır bir depresyon tehditi altına girmektedir.

Gelinen bu noktada ne yapılabilir?

Hiç değilse bundan sonra açıklık politikası izlenmeli ve bu halka yansıtılmalıdır. Şeffaflık bütün alanlarda; ekonomi, adalet, eğitim, basın, askeriyeye ve holdingler ve siyasi otoritenin kendisini de kapsamalıdır. Savurganlık son bulmalıdır. Topluma güven verecek ciddi programlar oluşturularak hayata geçirilmelidir. Toplum demokratikleştirilmeli bununla ilgili olarak da toplumun ilgili tüm kesimlerinin düşünceleri ve desteği alınmalıdır. Kısaca bugüne dek işletilmeyen demokratik mekanizmalara işlerlik kazandırılmalıdır.

Kriz tek başına hiçbir alanın, hiçbir kesimin değil tüm ülkenin sorunudur. Çözümü de tek başına değil toplumun tüm kesimlerinin karar ve uygulama mekanizmalarına katkıları ile mümkün olacaktır.

Her şeye rağmen umudu yüreğimizde taşıyarak esenlikler dileğiyle...

4

Önceki Dönem Oda Başkanımız, Ankara Eczacı Odası Büyük Kongre Delegatesi ve Yazı Kurulu Üyesi

Uz.Ecz. Olcay SELES'e geçmiş olsun dilekelerimizi sunuyoruz.

Sevgili Olcay,

Sağlık ve esenlik dolu günlerde, mesleki ileri atılımlar için omuz omuza ve beraber yürümenin her dem büyük keyfini yaşamak en büyük özlemimiz.

Ankara Eczacı Odası Yönetim Kurulu

AEOB - İlaç Forumu